

Кобець Сергій Васильович,
начальник Департаменту кадрового
забезпечення Національної поліції України

УНИКНЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ ПІД ЧАС ДОБОРУ НА ПОЛІЦЕЙСЬКІ ПОСАДИ

Уникнення проявів корупції під час формування кадрового потенціалу Національної поліції і надалі залишається одним з пріоритетних напрямів реформування системи правоохоронних органів. Насамперед реалізація даного напрямку втілюється шляхом встановлення відповідних обмежень щодо можливості проходження служби у поліції окремими претендентами на посади. Так, поліцейським не може бути особа, до якої були застосовані заходи адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією (ч. 2 ст. 61 ЗУ «Про Національну поліцію») [1]. Крім того, антикорупційною спрямованістю відзначається відкритий конкурсний відбір кандидатів на поліцейські посади шляхом об'єктивного оцінювання професійного рівня та особистих якостей кожного з них. Як відомо, для забезпечення прозорого добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських на підставі об'єктивного оцінювання професійного рівня та особистих якостей кожного поліцейського, відповідності їх посаді, визначення перспективи службового використання в органах поліції утворюються постійні поліцейські комісії. Необхідно відзначити, що до членів таких комісій також висуваються вимоги задля уникнення корупційних ризиків. Зокрема, відповідно до у ч. 8, ст. 51 ЗУ «Про Національну поліцію» повноваження члена поліцейської комісії припиняються у разі застосування до нього заходів адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Втім, як зазначають окремі науковці, система формування таких конкурсних комісій іноді виявляється непрозорою. До їх складу входять, а то й очолюють, одіозні посадовці, що самі замішані у створенні корупційних схем в органах влади. Такі комісії не мають жодної довіри суспільства, так само як і посадовці, що «виграли» такі конкурси. Водночас, відповідно до пп. 2 п. 2 р. II Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських, затвердженої наказом МВС від 17 листопада 2015 р. № 1465, персональний склад атестаційних комісій органів поліції затверджується наказом керівника відповідного органу за погодженням із Національною поліцією України. Але на практиці зустрічається порушення наведеного припису, зокрема персональний склад атестаційної комісії затверджується без такого погодження [2, с. 100].

Для участі у конкурсі на заміщення поліцейських посад серед інших документів, що подаються претендентами, перше місце відводиться письмовій заяві про участь у конкурсі, де в тому числі зазначається про згоду особи на проведення спеціальної перевірки відповідно до Закону України «Про запобігання корупції», також в обов'язковому порядку

надається визначена цим законом декларація (ч. 1 ст. 54 ЗУ «Про Національну поліцію»). Відтак, одним з різновидів перевірок, які проходять кандидати на вступ до лав Національної поліції України, є передбачена ч. 3 ст. 50 Закону України «Про Національну поліцію» спеціальна перевірка, порядок якої визначається законом та іншими нормативно-правовими актами. Так, відповідно до ст. 56 Закону України «Про запобігання корупції» стосовно осіб, які претендують на посади, що передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посад з підвищеним корупційним ризиком, перелік яких затверджується Національним агентством з питань запобігання корупції, проводиться спеціальна перевірка, у тому числі щодо відомостей, поданих особисто. Порядок та організаційні аспекти спеціальної перевірки регламентовані Постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 р. № 171 [3]. Варто акцентувати, що за відсутності згоди кандидата на проведення щодо нього вищезгаданої перевірки питання щодо можливості його призначення взагалі не розглядається. Крім згоди, необхідно подати низку документів, зокрема: автобіографію; копію паспорта громадянина України; копії документів про освіту, вчені звання та наукові ступені; медичну довідку про стан здоров'я за формою, затвердженою Міністерством охорони здоров'я України щодо перебування особи на обліку в психоневрологічних або наркологічних закладах охорони здоров'я; копію військового квитка або посвідчення особи військовослужбовця (для військовослужбовців або військовозобов'язаних); довідку про допуск до державної таємниці (у разі його наявності).

Необхідно наголосити, що питання антикорупційної політики під час добору кандидатів та проходження служби в органах Національної поліції активно вивчаються представниками наукової спільноти задля вироблення ефективних шляхів її реалізації. Так, С. О. Шатрава у монографічному дослідженні визначає такі першочергові заходи, необхідні для мінімізації корупційних ризиків у цьому напрямі: 1) проведення всебічного відбору кадрів, при якому не допускається прийом на роботу осіб, що мають серйозні особисті недоліки, соціальні зв'язки, які порочать їх, або факти біографії, які свідчать про наявність у них моральних дефектів; 2) забезпечення належного документування конкурсної процедури, фіксацію стадій та результатів конкурсу на спеціальних бланках або в протоколах, що одразу підписуються членами комісії; 3) встановлення процедури розкриття інформації стосовно конфлікту інтересів членами конкурсної комісії та відмови у включенні до складу членів цієї комісії; 4) попередження претендентів на посаду про відповідальність за подання недостовірних відомостей про себе; 5) забезпечення перевірки достовірності наданих претендентом на посаду відомостей щодо себе з оригіналами або завіреними копіями відповідних документів, а також його відповідності кваліфікаційним вимогам (у випадку, якщо не проводиться спеціальна перевірка); 6) поширення інформації про вакантні посади та оголошені конкурси для

забезпечення відповідності претендентів встановленим критеріям та залучення до конкурсу більшого кола осіб, що сприятиме змагальності цієї процедури; 7) запобігання залученню внутрішніх претендентів на посаду (осіб які вже працюють в органі), до будь-яких заходів з організації добору кадрів, конкурсу; 8) відображення у документації за результатами проведення конкурсу мотивів прийнятого рішення; 9) запровадження прогресивної системи матеріального та інших видів стимулювання; 10) забезпечення змішаного стилю керівництва; 11) проведення організаційних заходів, що сприяють збереженню службової таємниці [4, с. 129].

Відтак, усунення корупційних ризиків на етапі добору персоналу до органів поліції має вкрай важливе значення, адже якісно проведена процедура формування кадрового ресурсу є запорукою того, що прояви корупції не з'являться в подальшому під час проходження служби працівниками поліції.

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-УШ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
2. Джафарова О. В. Деякі аспекти запобігання корупції під час проходження служби в органах Національної поліції. *Сучасна європейська поліцейстика та можливості її використання в діяльності Національної поліції України*. Харків, 2019. С. 100–101.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 р. № 171 «Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/171-2015-%D0%BF>.
4. Шатрава С. О. Теорія і практика запобігання корупції в органах Національної поліції України: адміністративно-правове дослідження: монографія. Харків: Діса плюс, 2016. 439 с.

Кобко Євген Васильович,

доцент кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ЗАСАДИ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

Узагальнено під антикорупційною державною політикою необхідно розуміти комплекс правових, економічних, освітніх, виховних, організаційних та інших заходів, спрямованих на створення системи запобігання та протидії корупції і усунення причин її